

Politika EU-a u sportu i njezin utjecaj na dionike u Republici Hrvatskoj

---

Modrić, Jerko

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:395882>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Jerko Modrić

**"Politika EU-a u sportu i njezin utjecaj na dionike u Republici
Hrvatskoj"**

Diplomski rad

Osijek, rujan 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Jerko Modrić

**"Politika EU-a u sportu i njezin utjecaj na dionike u Republici
Hrvatskoj"**

Diplomski rad

Kolegij: **Ekonomske politike EU**
JMBAG: 0283025213
e-mail: jmodric@efos.hr
Mentor: Izv.prof.dr.sc. Dražen Ćučić

Osijek, rujan 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Graduate Study (Economic politics and regional development)

Jerko Modrić

**"EU policy in sport and its impact on stakeholders in the
Republic of Croatia"**

Graduate paper

Osijek, september 2021.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG
VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM
REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta:

Jerko Modrić

JMBAG:

0283025213

OIB:

30443660348

e-mail za kontakt:

jerkomodric@gmail.com

Naziv studija:

Ekonomska politika i regionalni razvitak

Naslov rada:

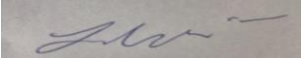
"Politika EU-a u sportu i njezin utjecaj na dionike u Republici Hrvatskoj"

Mentor rada:

Izv.prof.dr.sc. Dražen Čučić

U Osijeku, 27. rujna 2021. godine

Potpis

"Politika EU-a u sportu i njezin utjecaj na dionike u Republici Hrvatskoj."

SAŽETAK

Sport je modificirana tjelovježba odnosno tjelovježba u specifičnim kretanjima ovisno o sportu u svrhu postizanja rezultata. Sport je riječ latinskog porijekla (desport, disporatare), a naziv potječe iz engleskog jezika. Republika Hrvatska kao država sa 4 miliona stanovnika bilježi iznimne uspjehe na području sporta od početka svog postojanja. Sport u Republici Hrvatskoj ima veliku ulogu u izgradnji kulture društva te je od velikog značaja za promociju države što pokazuju iznimni uspjesi sportaša koji potječu iz Republike Hrvatske. Razvoj sporta nemoguć je bez financijske injekcije u isti, bez opetovanog ulaganja u istraživanje i razvoj sporta. Nije isključeno da je sportski uspjeh nemoguć bez značajne financijske potpore, ali kao takav je iznimno težak i trnovit. Prema Bartoluciju i Škorić, Šugman navodi dva temeljna izvora: proračunska (javna) sredstva i neproračunska (zasebna) sredstva, a uz to Europska unija kroz EU fondove dodjeljuje bespovratna financijska sredstva. Europska unija kao nadnacionalna država koja politikama usmjerava razvoj država članica, politikom u sportu utječe na dionike u Republici Hrvatskoj. Europska unija kreira zajedničke politike za države članice promatrane kao dijelove jedne cijeline. Ona sa ostatkom svijeta u većini slučajeva djeluje kao jedna jedinka te uglavnom ujednačavanju vanjskopolitičke teme. Europa je nakon drugog svjetskog rata odlučila surađivati na ekonomskom, vojnom, socijalnom i sličnim aspektima života te umjesto ratovanja između država uočavamo jedinstvo koje se najviše očituje u kreiranju zajedničkih politika. Politike sporta EU-a imaju utjecaj na sve države članice, države kandidatkinje i države potencijalne kandidatkinje. Politike su smjernice za daljnji rast i razvoj sporta kao socijalnog segmenta društva. Istražili smo Bijelu knjigu o sportu, Europsku sportsku povelju, načelne politike EU-a vezane uz sport te Erasmus + program. Utjecaj politika sporta EU-a opisan je u 6. poglavlju.

Ključne riječi: Europska unija, politika, sport, Republika Hrvatska

"EU policy in sport and its impact on stakeholders in the Republic of Croatia."

ABSTRACT

Sport is a modified exercise, or should I say, exercise in specific movements depending on the type of sport, with the purpose of achieving results. Sport is a word of Latin origin (desport, disporatare), and the name comes from the English language. Republic of Croatia, as a country with 4 million people, has been recording exceptional successes in the field of sports since the beginning of its existence. Sport in the Republic of Croatia has a great role in building the culture of society and is of great importance for the promotion of the state, as shown by the exceptional success of athletes who come from Republic of Croatia. Development of sport is impossible without a financial injection into it, without repeated investment in research and development of sport. Sporting success is not impossible without significant financial support, but as such it is extremely difficult and hard labouring. According to Bartoluci and Škorić, Šugman lists two basic sources of funds: budgetary (public) funds and non-budgetary (separate) funds, and in addition, the European Union allocates grants through EU funds. The European Union, as a supranational state that directs the development of member states through policies, influences stakeholders in the Republic of Croatia through sports policy. The European Union creates common policies for the Member States as part of a whole. It acts with the rest of the world in most cases as a single entity and mainly unifies the foreign policy theme. After the Second World War, Europe decided to cooperate on economic, military, social and similar aspects of life, and instead of war between countries, we see the unity that is most evident in the creation of common policies. EU sports policies have an impact on all Member States, candidate countries and potential candidate countries. Policies are guidelines for the further growth and development of sport as a social segment of society. We researched the White Paper on Sport, the European Sports Charter, the EU's policy principles related to sport and the Erasmus + program. The impact of EU sports policies is described in Chapter 6.

Keywords: European Union, politics, sports, Republic of Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA RADA	3
2.1. CILJ ISTRAŽIVANJA	3
2.2. ZADACI ISTRAŽIVANJA	3
2.3. ISTRAŽIVAČKO PITANJE	3
2.4. INSTRUMENTI, METODE I VRSTA ISTRAŽIVANJA	3
3. SPORT	4
3.1. POJAM I ZNAČENJE	4
3.2. ZNAČAJNI USPJESI SPORTAŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ	7
3.3. FINANCIRANJE SPORTA	9
3.4. BROJKE EU-A U SPORTU	12
4. EUROPSKA UNIJA	19
4.1. ŠTO JE EU?	19
4.2. POVIJEST NASTANKA EU-A	19
4.3. STRUKTURA EU-A	20
4.4. PROCES KREIRANJA POLITIKA EU-A	21
5. POLITIKE SPORTA EU-A	24
5.1. BIJELA KNJIGA O SPORTU	24
5.2. EUROPSKA SPORTSKA POVELJA	28
5.3. ERASMUS +	29
6. UTJECAJ POLITIKE SPORTA EU-A NA DIONIKE U REPUBLIKE HRVATSKE	32
6.1. RIJEČKI SPORTSKI SAVEZ	32
6.2. EUROPSKI TJEDAN SPORTA	35
6.3. OPĆINA ANTUNOVAC	36
6.4. OSTALI PROJEKTI NA RAZINI REPUBLIKE HRVATSKE	38
ZAKLJUČAK	41
LITERATURA	43

1. UVOD

Europska unija kao nadnacionalna država koja politikama usmjerava razvoj država članica, politikom u sportu utječe na dionike u Republici Hrvatskoj, njihovom radu, prioritetima i aktivnostima. Cilj diplomskog rada je definirati sport, istražiti što on znači za Republiku Hrvatsku i na koji se način financira, stvoriti sliku što je Europska unija i kako kreira politike, zatim istražiti politike sporta EU-a te istražiti utjecaj politika na dionike u Republici Hrvatskoj. Istražiti će se primjeri dobre prakse poput Erasmus + programa i slično. Sport u Republici Hrvatskoj ima značajnu ulogu u kulturi društva od početka Republike Hrvatske kao samostalne države. Prve Olimpijske igre pod Hrvatskom zastavom igrane su se 1992. u Barceloni gdje je Hrvatska na krilima Dražena Petrovića, Toni Kukoča, Dina Rađe i ostalih uzela srebro igravši u finalu protiv takozvanog "Dream teama" iz Sjedinjenih Američkih Država. Nogometaši su 1998. bili treći na svijetu, a 2018. drugi, tenis je obilježio Goran Prpić, Goran Ivanišević, Ivan Ljubičić, Marin Čilić, Nikola Mektić i ostali uzevši zlatne i brončane medalje na Olimpijskim igrama te uzevši dva puta Davis cup koji je ekvivalentan Svjetskom nogometnom prvenstvu. Sport ima veliku ulogu u promociji države (vidjeti poglavlje 3) te zbog toga zaslužuje punu pažnju svih građana te pretežito koncentraciju političara i nadležnih institucija za usmjeravanje građana kroz politike na korist svim dionicima sporta u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Sport se ne doživljava samo kao aktivnost već kao način života koji je okarakteriziran pokretom te promovira zdrav način života, dugotrajan život, zdravo i aktivno stanovništvo neovisno o dobi. Istražiti ćemo sport u kontekstu brojki odnosno kako i zbog čega se financira sport, koliko zapošljava ljudi te koliko se proizvodi sportske opreme radi dobivanja slike koliko je sport značajan u gospodarskom segmentu.

Zatim istražujemo Europsku uniju odnosno otkrivamo koja je njena uloga, kako je nastala te kako je strukturirana. Kreiranje javnih politika kao i politika sporta iznimno je kompleksan proces unutar Europske unije te iziskuje ogromno strpljenje, kompromis, razumijevanje i nadogradnju postojećih politika. Države članice imaju različite potrebe, različite sposobnosti, različite potencijale, različite resurse, različite prilike i sve to dovodi do spore prilagodbe javnih politika na nivou Europske unije. Detaljnije informacije o Europskoj uniji i procesu kreiranja politika pogledajte u poglavlju 4 odnosno potpoglavlju 4.4..

Politike sporta EU-a imaju utjecaj na sve države članice, države kandidatkinje i države potencijalne kandidatkinje. Politike su smjernice za daljnji rast i razvoj sporta kao socijalnog segmenta društva. U 5. poglavlju ćemo istražiti Bijelu knjigu o sportu, Europsku sportsku povelju, načelne politike EU-a vezane uz sport te Erasmus + program.

U 6. poglavlju smo istražili primjere dobre prakse odnosno opisali projekte financirane od Europske unije te usklađene sa politikama sporta kako bi došli do zaključka i odgovora na pitanje: - Kakav utjecaj politike sporta EU-a imaju na dionike u RH-a.?

2. METODOLOGIJA RADA

2.1. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je utvrditi kako politike sporta Europske unije utječu na dionike u Republici Hrvatskoj.

2.2. ZADACI ISTRAŽIVANJA

- Definirati i opisati sport
- Definirati i opisati Europsku uniju
- Definirati i opisati proces kreiranja politika Europske unije
- Definirati i opisati politike sporta Europske unije
- Istražiti projekte na razini Republike Hrvatske vezane uz sport
- Opisati utjecaj politika sporta EU-a na dionike u RH

2.3. ISTRAŽIVAČKO PITANJE

Kakav utjecaj imaju politike sporta Europske unije na dionike u Republici Hrvatskoj?

2.4. INSTRUMENTI, METODE I VRSTA ISTRAŽIVANJA

U radu su korištene metode analize i sinteze, metode klasifikacije, komparacije, deskripcije i statističke metode. Vrsta istraživanja je teorijska uz kombinirani metodološki pristup u svrhu opisivanja stanja u sportu kao posljedice politika Europske unije.

3. SPORT

3.1. POJAM I ZNAČENJE

Sport je teško definirati, nije isto što i nastavna tjelovježba ali se koristi u tjelovježbi kao nastavnom procesu jednako kao što se tjelovježba koristi u sportu. Sport i tjelovježba su dva slična pojma koji jedan bez drugog ne postoje. Tjelovježba je temelj za svaki sport i bez nje se ne može postati vrhunski sportaš, ona prakticira osnovne metode kretanja tijela koje tijelo jačaju, usavršuju i čine sposobnima za sport.

“Riječ je o tomu da vježba čini osnovu za nadogradnju u svakom sportu, a istodobno je uvjet i predmet obvezne nastave što se naziva tjelovježbom, koja je izgubila povjerenje onih koji joj se priklanjaju jer je u nedovoljnoj mjeri shvaćena njezina sociobiološka vrijednost” (Mataja, 2003:37).

Sport je vezan uz tjelovježbu kao što je automobil vezan uz cestu. Što je automobil kvalitetnije konstruiran to će i njegova vožnja na cesti biti brža, efikasnija i primamljivija za oko. Tako i sportaš koji ima jače, brže, eksplozivnije i fleksibilnije tijelo u većini slučajeva ostvaruje bolje sportske rezultate. Tjelovježba priprema tijelo na napore koje sport zahtjeva, tjelovježba donosi zdravlje poput preventivskih i/ili rehabilitacijskih vježbi no one ne mogu dati sigurnost sportašu da do ozljeda neće doći.

Sport je modificirana tjelovježba odnosno tjelovježba u specifičnim kretanjima ovisno o vrsti sporta u svrhu postizanja rezultata. Sport je riječ latinskog porijekla (desport, disporatare), a naziv potječe iz engleskog jezika. Pojam sporta, unatoč činjenici da ga obilježuje natjecanje, ima u stanovitom smislu i posebno značenje za način života (Mataja, 2003:31). Svi su čuli za pojmove sportska trenirka, sportski auto, sportsko srce i slično. Sport uistinu je način života za određene ljude, ne samo za profesionalne sportaše već i amatere, rekreativce i/ili pratitelje sporta. Sport se promovira kao zdravi način života, pun pokreta, jakosti, izdržljivosti, truda, zalaganja, znoja, krvi i rada.

“U Hrvatskoj je odavno utvrđeno, što je prihvaćeno i u Zakonu o športu (NN 60/92; 25/93; 11/94; 77/9; 71/06), da djelatnost i područje sporta obuhvaća nastavu tjelesne i zdravstvene

kulture, natjecateljski sport, sportsku rekreaciju te kineziterapiju i sport osoba s invaliditetom.” (Bartoluci, Škorić; 2009)

Nastava tjelesne i zdravstvene kulture odvija se u svim segmentima obrazovanja počevši od osnovnog školstva preko srednjeg školstva te tjelesne i zdravstvene kulture na visokoobrazovnim ustanovama. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture ne predstavlja natjecanje već obrazovanje ali ima karakteristike sporta po dominantni fizičkog jačanja igrom i radom. Učenici dobivaju ocjene za svoje izvedbe ali se to ne smatra natjecanjem. Vidimo da sport ne mora biti natjecateljski nastojen već se sport koristi u svrhu izobrazbe djece i mladih.

Sportska rekreacija je sport za sve ljude neovisno o dobi i spolu, ona se odvija u slobodnom vremenu pojedinaca i sastoji se od jednostavnih sportova poput hodanja, trčanja, plivanja do kompleksnijih sportova poput košarke, nogometa, tenisa, odbojke i dr.

Kineziterapija i sport osoba s invaliditetom je sport koji poboljšava zdravlje pojedinaca kroz pokrete, njezin rad kontroliran je od strane stručnih osoba kojima je zadatak ispraviti životne funkcije osoba sa tjelesnim poremećajem kroz sustavne aktivnosti kretanje i/ili pokreta te ublažiti ili potpuno ukloniti poteškoće u tjelesnim kretanjima.

Sport u Republici Hrvatskoj ima veće značenje od samoga sporta, on se smatra javnim dobrom i katalizatorom društvene kulture. Uzmimo na primjer NK Osijek koji dolaskom novog vlasnika pokreće investiciju izgradnje novog stadiona “Pampas” u osječkom kvartu Retfala. Stadion NK Osijeka privući će domaće i strane gledatelje u već spomenutom kvartu Retfali tokom utakmica NK Osijeka i vrlo vjerojatno s obzirom na kvalitetu stadiona i utakmica Hrvatske nogometne reprezentacije. Stadion postaje javno dobro jer će biti dostupan široj javnosti na korištenje kroz gledanje utakmica, grad Osijek će profitirati od turizma odnosno noćenja tokom utakmica, pogotovo utakmica Hrvatske nogometne reprezentacije. Utakmica Hrvatska-Wales u Osijeku na stadionu Gradski vrt 08.06.2019. godine privukla je mnogobrojne turiste odnosno navijače Walesa u Osijek te su cijene noćenja porasle i do 1.000,00 kn po noćenju. Grad Osijek će postati kompetentniji u konkurenciji za domaćinstva Hrvatske nogometne reprezentacije sa izgradnjom novog stadiona pa se tako posljedično može očekivati i češća događanja koja pune gradsku blagajnu.

Vrhunski sport određenog grada ili zemlje također ima karakteristike javnog dobra. Argumenti za tu tvrdnju proizlaze iz učinaka sporta:

- multiplikator i generator mnogih oblika vrhunskog sportskog stvaralaštva,
- promocijske aktivnosti sporta (države)
- sredstvo poticanja razvoja sportske industrije,
- sredstvo dokazivanja i afirmacije sportskih i drugih djelatnika u sportu, i dr. (Šugman, Bednarik i Kolarič, 2002:91).

Uzeti ćemo argument da sport ima promocijske aktivnosti države i uzeti ćemo za primjer osvajanje drugog mjesta na FIFA svjetskom prvenstvu 2018. godine u Rusiji. Sljedeća tablica prikazuje broj noćenja u godinama 2017. i 2018.

Tablica 1. Dolasci i noćenja turista

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA

TOURIST ARRIVALS AND NIGHTS

	Dolasci <i>Arrivals</i>			Noćenja <i>Nights</i>					
	2017.	2018.	indeksi <i>Indices</i> <u>2018.</u> 2017.	2017.	2018.	indeksi <i>Indices</i> <u>2018.</u> 2017.	struktura noćenja, % <i>Structure</i> <i>of nights</i> (%)	prosječan broj noćenja po dolasku <i>Average</i> <i>number of</i> <i>nights by</i> <i>arrival</i>	
Ukupno	17 430 580	18 666 580	107,1	86 200 261	89 651 789	104,0	100,0	4,8	<i>Total</i>
Domaći turisti	1 837 681	2 021 709	110,0	5 978 264	6 476 646	108,3	7,2	3,2	<i>Domestic</i> <i>tourists</i>
Strani turisti	15 592 899	16 644 871	106,7	80 221 997	83 175 143	103,7	92,8	5,0	<i>Foreign</i> <i>tourist</i>

Izvor: autor obradio i prilagodio podacima dostupnim na

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm (preuzeto

03.06.2021.)

Sport je sam po sebi fenomen globalnih razmjera i suvremeni mehanizam za provođenje politika zbog svoje dostupnosti javnosti. Politički pokret “Black lives matters” zahvatio je europsko tlo na EURO 2020 gdje smo mogli vidjeti nogometne reprezentativce kako kleče u znak potpore spomenutog političkog pokreta koji je nastao u Americi. Sport sam po sebi nije politika, ali je idealan teren za provođenje i propagiranje politika koje nekad nemaju ni veze sa sportom. Ova konstatacija je samo uvod i spoznaja kako su sport i politika povezani makar se politika ne dotiče sporta osim u mjestu radnje odnosno politika se dotiče sporta samo po datom mjestu te joj sportska događanja služe kao pozornica za promicanje i oglašavanje.

3.2. ZNAČAJNI USPJESI SPORTAŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Republika Hrvatska kao država sa 4 miliona stanovnika bilježi iznimne uspjehe na području sporta od početka svog postojanja.

Hrvatski nogometni reprezentativci ostvarili su prvo veliko natjecanje 1996. godine na Europskom prvenstvu u Engleskoj te dogurali do četvrtfinala, 1998. godine na svjetskom prvenstvu u Francuskoj ostvarili su treće mjesto, odmah iza Brazila i Francuske, ostavivši velike nogometne reprezentacije poput Nizozemske, Argentine, Italije, Španjolske, Njemačke i drugih. Nogometne uspjehe nakon toga čekali smo do 2008. godine i Europskog prvenstva u Austriji i Švicarskoj gdje smo tragično ispali u četvrtfinalu protiv Turske. 2012. godine u Ukrajini i Poljskoj ispali smo u skupinama, a 2016. u Francuskoj u osmini finala. 2018. godine u Rusiji koju smo već spomenuli ranije u ovom poglavlju (vidjeti 3.1.) završili smo u finalu svjetskog prvenstva i ostvarili najveći uspjeh u povijesti hrvatskog nogometa.

Nije samo nogomet u pitanju kada govorimo o uspjesima Hrvata na području sporta. Hrvati su sportska nacija te se možemo pohvaliti i sa vrhunskim košarkašima, rukometašima, vaterpolistima, skijašima, dizačima utega, stolnim tenisačima, tenisačima i ostalima koje nismo spomenuli.

Uspjesi Hrvatske rukometne reprezentacije od postojanja brojni su, istaknut ćemo dva olimpijska zlata u Atlanti i Ateni (1996. i 2004. godine), zlato na svjetskom prvenstvu u Portugalu 2003. godine, srebra na svjetskim prvenstvima 1995. na Islandu, u Tunisu 2005.,

2009. u Hrvatskoj i bronca sa svjetskog prvenstva u Španjolskoj 2013. godine. Na europskim prvenstvima uzeli smo dva srebra (2008. i 2010. godine) i tri bronce (1994., 2012. i 2016.).

Uspjesi Hrvatske košarkaške reprezentacije sežu u već daleke nam 90-te godine i doba Petrovića, Kukoča, Rađe i ostalih. Hrvatska košarkaška reprezentacija ostvarila je povijesno drugo mjesto na Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. godine protiv Američkog "Dream teama". Osim toga, Hrvatska košarkaška reprezentacija osvojila je dvije brončane (1993. i 1995.) sa Europskih prvenstava i jednu brončanu sa svjetskog prvenstva u Torontu 1994. godine.

Uspjesi Hrvatske vaterpolske reprezentacije imaju konstante vrhunske rezultate, dva srebra sa Olimpijskih igara 1996. u Atlanti i 2016. u Rio de Janeiro te zlato sa Olimpijskih igara u Londonu 2012. godine. Na svjetskim prvenstvima imamo dva zlata (2007. i 2017.), jedno srebro 2015. iz Kazanja te četiri brončane medalje (2009., 2011., 2013. i 2019.). Na Europskim prvenstvima uzeli smo zlato u Zagrebu 2010. godine i dva srebra u Firenzi 1999. i Kranju 2003. godine.

Uspjesi tenisača broje osvojena tri Grand slam turnira, Goran Ivanišević 2001. godine osvojio je Wimbledon, Iva Majoli osvojila je Roland Garros 1997. godine te Marin Čilić US Open 2014. godine. Hrvatska Davis cup reprezentacija osvojila je dva puta do nedavno najprestižniji turnir reprezentacija 2005. i 2018. godine. Na Olimpijskim igrama osvojili smo tri medalje, 1992. u Barceloni Goran Ivanišević uzeo je pojedinačnu brončanu medalju i u kategoriji parova sa Goranom Prpićem također broncu. 2004. godine u Ateni Ivan Ljubičić i Mario Ančić osvojili su broncu.

Ostalim značajnim uspjesima sa Olimpijskih igara doprinijeli su sljedeći sportaši: dizač utega Nikolaj Pešalov (zlato i bronca), veslači dvojac bez kormilara Nikša i Siniša Skelin (srebro), osmerac Igor Francetić, Tihomir Franković, Tomislav Smoljanović, Nikša Skelin, Siniša Skelin, Krešimir Čuljak, Igor Boraska, Branimir Vujević, Silvijo Petriško (Bronca), četverac na pariće Damir Martin, Martin Sinković, Valent Sinković, David Šain (srebro), dvojac na pariće Martin i Valent Sinković (zlato), samac Damir Martin (srebro) plivač Duje Draganja (srebro), atletičarka Blanka Vlašić (srebro i bronca), gimnastičar Filip Ude (srebro), borilački sportaši Sandra Šarić (bronca), Martina Zubčić (bronca), Lucija Zaninović (bronca), Filip Hrgović (bronca), streljaštvo Snježana Pejčić (bronca), Giovanni Cernogoraz (zlato), Josip

Glasnović (zlato), atletičarka Sandra Perković (zlato X2), atletičarka Sara Kolak (zlato), jedriličari Šime Fantela i Igor Marenić (zlato), Tonči Stipanović (srebro), skijaši Janica Kostelić (4X zlato i 2X srebro), Ivica Kostelić (4X srebro) i biatlonac Jakov Fak (bronca).

Spisak uspjeha hrvatskih sportaša je dugačak i s obzirom na broj stanovnika odnosno rezidenata Republike Hrvatske značajan i velik. Zanimljiv podatak je da u zadnjih devet godina točnije od 2013. godine, Hrvatska ima barem jednog pojedinca koji je osvojio najprestižnije klupsko natjecanje u nogometu Ligu prvaka. U nastavku rada ćemo istražiti sustav financiranja sporta te ispitati korelaciju sportskih uspjeha sa financiranjem sporta u RH.

3.3. FINANCIRANJE SPORTA

Razvoj sporta nemoguć je bez financijske injekcije u isti, bez opetovanog ulaganja u istraživanje i razvoj sporta. Nije isključeno da je sportski uspjeh nemoguć bez značajne financijske potpore, ali kao takav je iznimno težak i trnovit. Prvo ćemo definirati što je to financiranje sporta, opisati ga, spoznati kako se sport financira u RH te ispitati njegovu povezanost sa sportskim uspjesima hrvatskih rezidenata.

Financiranje sporta možemo definirati kao novčano izdavanje za sport, sportske čimbenike i svaki segment sporta. Financiranje sporta može se promatrati kao ulaganje u sport i sve što ga okružuje.

Prema Bartoluciju i Škorić, Šugman navode se dva temeljna izvora: proračunska (javna) sredstva i neproračunska (zasebna) sredstva.

Pod proračunskim sredstvima podrazumijevaju se:

- a) sredstva državnog proračuna,
- b) sredstva lokalnih zajednica,
- c) sredstva sportskih fondacija i od igara na sreću.

Sredstva državnog proračuna istražili smo prema rashodima po funkcijskoj klasifikaciji 2021 - 2023. Republika Hrvatska uložiti će 309.692.185,00 kn u službe rekreacije i sporta od ukupnih 157.926.813.788,00 kn rashoda što iznosi 0,196 % ulaganja u sport u odnosu na

ukupne rashode. Radi dodatne analize uzeli smo podatak da će RH iz EU fondova dobiti 18.002.179.520,00 kn.

Za primjer sredstava lokalnih zajednica uzeli smo općinu Antunovac i podatke za 2021. godinu iz službenog proračuna vidljivih u tablici 2. Prema funkcijskoj klasifikaciji aktivnost potpore u sportu te kapitalni projekti opreme za vježbanje i sportsko rekreacijski centar spadaju pod rekreaciju, kulturu i religiju. Za potpore u sportu izdvojit će se 330.000,00 kn u tekućim donacijama, za opremu za vježbanje izdvojit će se 21.000,00 kn, a za sportsko rekreacijski centar 940.000,00 kn. Ukupna proračunska sredstva za sport lokalne zajednice odnosno općine Antunovac iznose 1.291.000,00 kn od ukupnih rashoda i izdataka koji iznose 56.480.659,09 kn. Izračunali smo da su sredstva namijenjena za sport u lokalnoj zajednici općini Antunovac 2,286 % od ukupnih rashoda i izdataka prema proračunu općine Antunovac.

Prihodi od igara na sreću RH iznose 556.922.575,00 kn, a ukupni prihodi RH za 2021. godinu iznose 147.261.753.219,00 kn. Republika Hrvatska od ukupnih prihoda 0,378 % dobiva iz prihoda od igara na sreću.

Tablica 2. Prikaz potpora općine Antunovac za 2021.

Aktivnost A100001	Potpore u športu	330.000,00
Funkcijska klasifikacija 08	Rekreacija, kultura i religija	330.000,00
Izvor 5.2.	Ostale pomoći	330.000,00
381	Tekuće donacije	330.000,00
Kapitalni projekt K100002	Oprema za vježbanje	21.000,00
Funkcijska klasifikacija 08	Rekreacija, kultura i religija	21.000,00
Izvor 1.1.	Opći prihodi i primici	21.000,00
422	Postrojenja i oprema	21.000,00
Kapitalni projekt K100003	Sportsko rekreacijski centar	940.000,00

Funkcijska klasifikacija 08	Rekreacija, kultura i religija	940.000,00
Izvor 5.2.	Ostale pomoći	940.000,00
421	Građevinski objekti	940.000,00

Izvor: autor obradio i prilagodio podacima dostupnim na: <https://www.opcina-antunovac.hr/financije/proracun-opcine-antunovac/#1605272325924-28a4e57a-5c63>

(preuzeto 03.06.2021.)

Neproračunska (zasebna) sredstva obuhvaćaju:

- a) sredstva sponzora,
- b) sredstva donatora,
- c) sredstva od gospodarskih djelatnosti,
- d) darove i članarine,
- e) druga sredstva (tombole, srećke, suveniri i sl.)

Sredstva sponzora podrazumijevaju financiranje od strane poduzeća odnosno tvrtke koje svoj novac investiraju u određene sportaše, sportske manifestacije, sportske organizacije i/ili udruge i saveze. Primjeri takvih sponzora su INA d.d., HEP grupa, Nike, Inc., Ožujsko, Konzum, PBZ i ostali.

Sredstva donatora možemo definirati kao financijske donacije za potrebe sporta i svih njegovih segmenata. Primjer takvih donacija su organizirane aukcije gdje se prodaju određena dobra i/ili usluge poput aukcije sportske opreme najpoznatijih i najuspješnijih sportaša u RH u svrhu izgradnje prvog javnog teniskog terena u Osijeku pod inačicom Hrvatski premier tenis, inicijativom vrhunske hrvatske tenisačice Donne Vekić.

Sredstva od gospodarskih djelatnosti predstavljaju novčane jedinice dobivene kroz poslovanje određenog gospodarskog subjekta namijenjene za investiranje u sport.

Darovi i članarine uz druga sredstva obuhvaćaju novčane primitke unutar organizacija poput dječjih članarina koje se plaćaju organizaciji za uslugu treniranja djece, darova za određene obljetnice poput godišnjica kluba i slično.

3.4. BROJKE EU-A U SPORTU

U ovome potpoglavlju donosimo tri tablice preuzete sa Eurostata, tablica 3. prikazuje izdatke opće države prema funkcijama za sport u milionima eura, tablica 4. prikazuje godišnja detaljna statistička izvješća poduzeća za industriju odnosno proizvodnju sportske opreme u broju poduzeća, a tablica 5. prikazuje zapošljavanje u sportu prema razini obrazovanja u tisućama osoba.

Tablica 3. izdaci opće države prema funkcijama za sport.

TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
GEO (Labels)											
European Union - 27 countries (from 2020)	45.38 6,3	44.54 5,3	42.65 7,7	43.57 2,1	44.12 6,9	44.58 6,6	45.22 7,1	47.58 6,3	50.52 0,7	53.435,5	
European Union - 28 countries (2013-2020)	52.49 0,2	51.35 7,3	49.86 2,3	48.73 1,9	49.16 5,9	49.74 4,8	49.50 0,6	51.74 6,4	54.72 4,3	57.500,4	
Belgium	1.502 ,0	1.539 ,8	1.784 ,3	1.635 ,9	1.479 ,0	1.551 ,3	1.656 ,0	1.678 ,4	1.917 ,4	1.915,9	
Bulgaria	48,0	53,3	70,5	55,2	249,7	181,2	84,4	110,9	74,5	83,4	
Czechia	668,4	628,5	600,5	592,1	632,8	646,5	660,7	810,9	1.014 ,0	1.031,2	
Denmark	1.008 ,0	995,9	1.025 ,6	1.029 ,4	1.017 ,3	1.083 ,4	1.099 ,0	1.108 ,3	1.166 ,2	1.216,2	
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	7.987 ,0	7.634 ,0	7.209 ,0	7.217 ,0	7.421 ,0	7.594 ,0	7.370 ,0	7.972 ,0	8.472 ,0	8.989,0	
Estonia	67,9	59,1	62,3	86,9	85,2	80,8	94,6	131,9	137,4	162,9	
Ireland	280,5	245,5	246,0	275,7	257,3	267,5	305,3	280,9	315,9	331,8	
Greece	395,0	361,0	397,0	412,0	587,0	618,0	633,0	665,0	787,0	782,0	
Spain	5.727 ,0	5.040 ,0	3.857 ,0	3.767 ,0	3.806 ,0	4.207 ,0	4.205 ,0	4.488 ,0	4.777 ,0	5.053,0	p
France	11.72 2,0	12.03 3,0	12.33 1,0	12.74 7,0	12.41 8,0	12.01 2,0	12.11 9,0	12.53 9,0	12.74 4,0	p 13.733,0	p
Croatia	234,8	226,5	217,5	209,3	216,4	210,5	184,0	146,8	160,5	178,5	
Italy	3.625 ,1	3.749 ,4	3.377 ,4	4.189 ,7	4.306 ,0	4.315 ,0	4.516 ,0	4.450 ,0	4.691 ,5	4.732,8	
Cyprus	81,2	82,5	71,2	58,1	53,8	58,0	52,8	59,8	61,6	82,6	

Latvia	37,6	98,4	38,5	39,5	62,3	64,1	63,9	86,6	93,4	76,1	
Lithuania	49,9	81,3	48,8	48,7	57,9	53,9	70,9	87,9	99,1	122,7	
Luxembourg	170,5	165,3	197,3	240,2	240,6	241,1	261,1	293,5	311,4	319,1	
Hungary	352,9	341,5	353,9	380,3	490,9	578,1	1.278,9	1.464,1	1.328,8	1.599,1	
Malta	8,9	10,9	12,1	10,8	7,9	12,5	9,6	21,5	29,4	27,9	
Netherlands	3.985,0	3.833,0	3.593,0	3.589,0	3.422,0	3.405,0	3.349,0	3.374,0	3.553,0	3.761,0	
Austria	866,9	832,8	877,9	888,1	937,9	1.002,0	990,1	1.014,5	1.078,3	1.101,0	
Poland	2.277,4	2.157,8	1.849,4	1.594,2	1.770,8	1.658,0	1.448,8	1.776,8	2.250,1	2.299,3	
Portugal	707,5	676,4	573,3	624,2	507,6	576,2	492,2	542,5	637,3	706,4	p
Romania	433,8	466,6	446,4	358,2	470,1	468,0	434,0	490,2	584,2	661,6	
Slovenia	233,0	127,8	121,8	120,9	117,8	131,0	110,2	119,8	146,5	134,6	
Slovakia	157,9 p	127,8 p	116,9 p	91,2 p	103,8 p	133,0 p	122,6 p	127,2 p	170,6 p	218,3	p
Finland	876,0	889,0	973,0	970,0	936,0	1.016,0 b	1.053,0	1.188,0	1.331,0	1.370,0	
Sweden	1.882,1	2.088,1	2.206,2	2.341,4	2.471,8	2.422,6	2.562,8	2.557,8	2.588,6	2.746,2	
Iceland	131,6	111,8	107,7	134,1	138,8	177,9	203,2	485,8	327,1	321,0	
Norway	1.103,2	1.158,7	1.193,3	1.191,3	1.251,3	1.172,9	1.401,8	1.596,1	1.631,0	1.824,8	
Switzerland	1.541,2	1.785,4	1.750,5	1.748,5	1.805,9	2.096,3	2.096,0	2.168,5	2.172,0	2.233,0	
United Kingdom	7.103,9	6.812,0	7.204,6	5.159,8	5.039,0	5.158,2	4.273,4	4.160,1	4.203,6	4.064,8	

Izvor: autor obradio i prilagodio podatcima dostupnim na <https://ec.europa.eu/eurostat> (preuzeto: 07.06.2021.)

Tablica 3. prikazuje izdatke u milionima eura opće države prema funkcijama za sport, u tablici su višegodišnji pokazatelji od 2010. godine do 2019. godine. Prikazano je ulaganje EU-28¹ te nakon Brexita EU-27², prikazano je ulaganje svake države članice pojedinačno uz koje su dodani podaci četiri države koje trenutno nisu članice Europske unije (Island, Švicarska, Norveška i Ujedinjeno Kraljevstvo). Najveći ulagači u sport su redom prvi

¹ Europska unija u sastavu od 28 država članica

² Europska unija u sastavu od 27 država članica

Francuzi (13.733,0 mil. €), drugi Nijemci (8.989,0 mil €), treći Španjolci (5.053,0 mil. €), četvrti Talijani (4.732,8 mil. €) itd. Čitajući podatke iz tablice uviđamo da je ulaganje u sport uglavnom razmjerno broju stanovnika država što znači da ulaganja rastu ako je broj stanovnika veći izuzev Norveške koja ima 5 i nešto miliona stanovnika te ulaže 1.824,8 miliona eura što je za milion i nešto više stanovnika milijardu i 700 miliona više ulaganja naspram Republike Hrvatske. Iznimka je i Island koji broji otprilike 356.991 tisuća stanovnika (najmanje u tablici) i 321 milion eura ulaganja u sport što je za 143 miliona eura više ulaganja u sport na nešto manje od 4 miliona stanovnika naspram Republike Hrvatske. Što se tiče država unutar EU-a, Bugarska ulaže slabishih 83,4 miliona naspram 7,1 milijuna stanovnika. Sveukupno ulaganje EU-27 iznosi 53.435,5 miliona eura. Ulaganje u sport opadalo je do 2018. godine većinom kod svih država te se povećalo nakon 2018. godine. EU-28 izdvojila je za sport 57.500,4 mil €, a EU-27 53.435,5 mil. €. Vidimo da ulaganje u sport nije uvijek popraćeno pod jednakim omjerom broja stanovnika i ulaganja, pa pretpostavljamo da to ovisi o politici sporta određene države.

Tablica 4.: višegodišnja statistika broja poduzeća za industriju proizvodnje sportske opreme.

TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
GEO (Labels)													
European Union - 27 countries (from 2020)	:	:	:	3.80 9	3.78 6	3.94 8	4.22 2	:	c 4.10 0	d :	c :	c :	
European Union - 28 countries (2013-2020)	:	:	:	4.35 5	4.35 4	4.56 3	4.89 3	5.00 0	d u 0	d u 0	d u 0	:	c :
Belgium	:	c 43	22	25	23	32	46	49	32	20	30	b	
Bulgaria	29	33	33	38	42	39	48	53	54	50	49	b	
Czechia	476	p 501	520	511	482	487	494	499	494	514	531		
Denmark	43	42	46	48	54	51	54	62	64	67	73	b	
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	286	409	367	333	328	343	358	355	382	351	416	b	
Estonia	16	11	17	13	17	20	22	24	28	25	21	b	
Ireland	:	c 79	83	91	96	94	97	:	c :	c :	c :	c :	

Greece	66	66	65	56	64	72	42	b p	41	p	42	p	42	p	47	b	
Spain	174	184	185	160	160	106	233		189		193		244		274	b	
France	459	369	397	471	447	553	615	b	656	b	367		616	b	626		
Croatia	29	27	31	32	31	34	35		33		38		39		42		
Italy	671	d	642	616	629	634	625		617		614		634		621	b	
Cyprus	0	0	0	0	0	0	0		0		0		0		0		
Latvia	17	14	17	17	27	26	39		37		41		39		45		
Lithuania	37	32	35	39	40	39	41		56		51		45		57	b	
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	0		0		0		0		0		
Hungary	126	111	120	117	119	135	149		161		173		180		180	b	
Malta	0	0	0	0	0	0	0		0		0		:	c	:	c	
Netherlands	150	157	182	178	186	203	211		224		231		231		243		
Austria	80	80	82	85	85	81	81		85		81		90		102	b	
Poland	287	298	296	289	282	317	338		350		391		403		456	b	
Portugal	64	62	60	61	62	69	76		80		88		88		90		
Romania	51	48	p	46	38	39	44		43		56		61		53	b	
Slovenia	45	44	44	44	43	48	45		53		51		58		60		
Slovakia	14	21	88	b	84	69	60		60		58		52		51		
Finland	162	149	148	144	136	138	b	137		143		151		160	b	147	
Sweden	294	295	290	306	320	332	341		341		355		345		325	b	
Iceland	:	:	:	:	p	:	:		:		2	p	5	p	5	p	
Liechtenstein	:	:	:	:	p	:	:		:		:		:		:		
Norway	47	53	52	59	59	65	59		62		61		60		64	b	
Switzerland	:	49	d	45	b d	43	d	41	d	41	d	43	d	38	40	43	40
United Kingdom	708	568	571	546	568	615	671		736		774	b	804		822		
North Macedonia	:	:	:	2	2	3	3		3		3		:	c	:	c	
Turkey	:	98	:	:	p	:	80		104		:		:		:		
Total	:	:	:	:	:	:	:		:		:		:		:		

Izvor: autor obradio i prilagodio podatcima dostupnim na <https://ec.europa.eu/eurostat> (preuzeto: 07.06.2021.)

Tablica 4. prikazuje broj poduzeća za proizvodnju sportske opreme već spomenutim državama u prethodnoj tablici uz neke od država kandidatkinja odnosno Sjeverne Makedonije i Turske. Iako nemaju točni podaci za sve države u tablici, najveće industrijske države u EU-27 su Francuska sa 626 poduzeća, Italija sa 593 poduzeća, Češka sa 631 poduzećem, Poljska sa 456 poduzeća. Najviše poduzeća u tablici ima Ujedinjeno Kraljevstvo (822) koje je izašlo iz EU-a 31. siječnja 2020. što znači da je Europska unija izgubila jakog proizvođača sportske opreme.

Tablica 5.: Zapošljavanje u sportu prema razini obrazovanja.

TIME	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
GEO (Labels)									
European Union - 27 countries (from 2020)	1.118,7	1.158,5	1.140,8	1.171,9	1.207,8	1.259,5	1.290,3	1.318,8	1.365,8
European Union - 28 countries (2013-2020)	:	d	:	d	:	d	:	d	:
Belgium	23,5	22,4	b 21,0	20,1	19,4	23,6	23,2	b 23,5	24,0
Bulgaria	10,2	8,6	9,0	9,3	10,6	11,5	13,4	12,8	14,4
Czechia	25,9	22,2	25,1	29,0	27,3	31,4	33,1	34,1	35,6
Denmark	26,3	25,4	23,8	27,1	28,7	28,6	b 26,5	b 28,0	30,3
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	173,3	204,3	b 218,2	218,8	224,2	243,3	253,3	254,8	262,2
Estonia	3,4	4,0	5,1	6,3	4,9	5,6	5,2	5,4	6,1
Ireland	19,0	17,7	19,4	19,6	18,4	21,9	23,2	b 23,8	24,0
Greece	12,4	8,2	9,7	14,2	15,6	17,3	19,9	21,3	21,1
Spain	148,3	159,6	164,1	187,9	183,3	192,2	201,8	211,4	216,5
France	279,1	277,4	212,8	b 167,1	b 175,1	179,6	169,4	184,3	178,3
Croatia	4,1	u 4,5	u 4,6	u 6,1	u 4,8	u 5,9	u 6,4	u 9,7	u 11,0
Italy	104,8	99,9	103,9	120,2	117,5	119,4	130,3	b 116,6	133,7
Cyprus	3,2	2,1	1,9	2,1	1,9	b 2,8	2,9	2,5	3,0
Latvia	4,6	5,8	4,7	5,7	5,4	5,8	5,8	8,3	10,3
Lithuania	5,3	u 5,2	u 5,2	5,9	6,8	7,8	7,3	7,8	5,8
Luxembourg	1,1	1,3	1,5	1,2	1,7	b 2,4	1,8	1,9	1,7

Hungary	10,7		11,0		12,0		14,2		18,7		17,0		15,8		18,9		22,6	
Malta	0,6	u	0,9		1,2		1,3		1,1		0,7	u	1,5		1,9		1,8	
Netherlands	64,0		64,1		64,6	b	66,6		73,7		76,4		70,8		75,7		82,6	
Austria	25,1		24,0		25,8		27,8		35,9		27,9		26,3		24,1		30,9	
Poland	45,1		49,5		52,8		58,7		57,8		63,8		69,1		74,7		67,8	
Portugal	23,9		21,8		28,3		32,2		38,9		39,2		39,8		37,7		38,0	
Romania	11,4	u	20,0		14,1		10,8	u	12,3		12,7		15,0		10,8	u	15,3	
Slovenia	5,2		3,9	u	4,1		4,0		5,4		5,3		5,7		5,4		4,8	
Slovakia	6,7		8,5		11,8		12,5		11,2		11,8		11,8		9,8		10,5	
Finland	23,5		23,7		25,8		30,8		30,7		30,6		31,2		32,0		32,3	
Sweden	57,9		62,6		70,3		72,7		76,7		74,6		79,9		81,8		81,2	
Iceland	3,4		3,5		3,6		3,5		3,6		3,9		4,4		4,5		4,3	
Norway	19,6		20,9		23,4		23,9		25,8		29,0		28,4		32,2		32,4	
Switzerland	34,5		35,1		34,1		44,7		48,6		53,4		52,6		56,6		57,1	
United Kingdom	374,4		395,0		364,2		395,0		417,5		431,2		435,2		445,4		424,6	
Montenegro	:	u	1,6	u	1,6	u	1,4	u	:	u	:	u	1,2	u	1,6	u	1,6	u
North Macedonia	0,5	u	0,8	u	1,1		1,9		2,2		1,9		2,3		1,9		2,4	
Serbia	:		:		10,8		13,8	b	15,2	b	13,2		16,1		13,7		14,3	
Turkey	50,8		55,6		62,3		65,0	b	82,0		78,1		83,8		101,0		97,4	

Izvor: autor obradio i prilagodio podatcima dostupnim na <https://ec.europa.eu/eurostat> (preuzeto: 07.06.2021.)

Tablica 5. prikazuje zaposlenost u sportu u tisućama osoba. Najviše zaposlenih u EU-27 imaju Nijemci (262,2), Španjolci (216,5), Francuzi (178,3) i Talijani (133,7). Najveći broj zaposlenih prema razini obrazovanja ima Ujedinjeno Kraljevstvo čak 424,6 tisuća osoba što opet pokazuje dominaciju u odnosu na zemlje EU-a. Republika Hrvatska ima 11 tisuća osoba prema razini obrazovanja od ukupno 4,076 miliona stanovnika što čini 0,27 %.

Na kraju ovoga potpoglavlja nazvanog brojke EU-a u sportu zaključujemo da je Ujedinjeno Kraljevstvo imalo veliki utjecaj na sliku sporta EU-a u segmentima zapošljavanja i prodaje sportske opreme. Dalje zaključujemo da Republika Hrvatska ima potencijala na segmentu novčanih izdvajanja za sport s obzirom na postignute uspjehe hrvatskih sportaša spomenute ranije te mislimo da može povećati svoja ulaganja. Što se tiče tablice 4 i 5 odnosno broja

poduzeća i zaposlenih u sportu prema razini obrazovanja, Republika Hrvatska ima zadovoljavajuće pokazatelje. U nastavku rada opisati ćemo Europsku uniju, proces kreiranja politika EU-a i politike sporta EU-a.

4. EUROPSKA UNIJA

Europska unija je nadnacionalna država, hijerarhijski višlja od Republike Hrvatske. Njena struktura je kompleksna i sastoji se od mnogobrojnih institucija, udruga, pokreta i ostalog. EU je podijeljena kada je riječ o pobornicima i skepticima, dok jedni hvale Europsku uniju drugi ("euroskeptici") se žestoko bore protiv Europske unije smatrajući je nekim oblikom fašističke vladavine. Činjenica je da otkada je Europska unija stvorena, nije bilo ratovanja na europskom tlu. Činjenica je da je sloboda kretanja roba i usluga na jedinstvenom tržištu doprinijela rastu gospodarstava država članica, otvorila mnogobrojne mogućnosti malih i srednjih proizvođača/prodavača i/ili velikih proizvođača/prodavača. EU ima dobre i loše strane kao i svaka pojava na svijetu. Cilj nam je istražiti, objasniti i definirati politike sporta EU-a, no prvo moramo definirati i opisati što je EU, kako je nastala i kako kreira politike.

4.1. ŠTO JE EU?

EU kao što smo već napomenuli predstavlja nadnacionalnu državu, europsku integraciju država zbog lakšeg trgovanja, slobode kretanja roba i usluga, većeg napretka i očuvanja mira na europskom teritoriju. Ona je zadužena za usmjeravanje država članica ka prosperitetu u svrhu jačanja europskog suvereniteta davajući smjernice i direktive vladama država članica. Europska unija ima vlastiti monetarni suverenitet te kroz financijske mehanizme omogućava financiranje projekata kroz bespovratna sredstva u suradnji sa Europskom centralnom bankom. Nastala je kao ekonomska zajednica, a proširila se i postala nadnacionalna država koja spaja Europu i čini je kao jedinstveni organizam u svijetu. U nastavku ćemo opisati povijest nastanka EU-a, njenu strukturu te proces kreiranja politika EU-a.

4.2. POVIJEST NASTANKA EU-A

Europska unija nastala je kao Europska zajednica za ugljen i čelik 18. travnja 1951. godine u Parizu gdje je potpisan Pariški ugovor između 6 zemalja koje se smatraju utemeljicama (Francuska, SR Njemačka, Italija, Belgija, Nizozemska i Luksemburg). Osnivanjem Europske zajednice za ugljen i čelik (EZUČ) ukinute su carine na trgovinu ugljena, čelika, željeza i željezne rude između članica te joj je temeljni cilj bio reguliranje proizvodnje ugljena i čelika radi ekonomskog oživljavanja zajedničkog tržišta tih proizvoda. Na Messinskoj konferenciji 1955. godine dogovoreno je proširenje zajednice na ostala

gospodarska područja što je uzrokovalo Rimskom ugovoru 1957. i stvaranjem Europske ekonomske zajednice (EEZ) i Europske zajednice za atomsku energiju (EUROATOM). 1965. godine ugovorom o spajanju (Merger Treaty) nastaje spajanje EZUČ-a, EEZ-a i EUROATOM-a u jednu zajednicu nazvanu Europska zajednica. 1973. godine Europska zajednica doživljava prvo proširenje ulaskom Irske, Velike Britanije i Danske. EU je imala sedam proširenja, a zadnje proširenje je bio ulazak Republike Hrvatske 2013. godine. Jedini izlazak iz Europske unije napravila je Velika Britanija pod nazivom “Brexite” 2020. godine. Europska unija kakvu danas poznajemo smatra se da je nastala 1. studenog 1993. kada je počela primjena Ugovora iz Maastrichta kojim je Europska unija službeno postala nadnacionalna organizacija.

4.3. STRUKTURA EU-A

Prema Lisabonskom ugovoru EU ima sedam glavnih institucija:

1. Europska komisija,
2. Europski parlament,
3. Vijeće ministara,
4. Europsko vijeće,
5. Europska središnja banka,
6. Europski revizorski sud,
7. Sud EU-a.

EU ima još dvije institucije koje imaju savjetodavnu ulogu:

1. Odbor regija
2. Ekonomski i socijalni odbor

Europska komisija je promicatelj zajedničkog interesa i ekvivalentno je vladi RH, predlaže zakone, politike i programe djelovanja, zovu je “veliki mudrac” te posjeduje izvršnu vlast. Europski parlament je glas naroda, ekvivalentno saboru RH, bira se svakih 5 godina te posjeduje zakonodavnu vlast odnosno suodlučuje o potezima EU-a. Vijeće ministara je glas država članica jer izražava nacionalne stavove te posjeduje zakonodavnu vlast. Europsko vijeće osmišljava strategije u političkom smislu te se naziva političkim pokretačem EU-a. Europska središnja banka osigurava stabilnost cijena te ima monetarnu vlast nad europskom monetarnom unijom. Europski revizorski sud je zajednička nadzorna institucija za reviziju

financija EU-a te pomaže u unapređenju financijskog upravljanja EU-a. Sud EU-a osigurava provedbe prava EU-a.

4.4. PROCES KREIRANJA POLITIKA EU-A

Europska unija kreira zajedničke politike za države članice promatrane kao dijelove jedne cijeline. Ona sa ostatkom svijeta u većini slučajeva djeluje kao jedna jedinka te uglavnom ujednačavanju vanjskopolitičke teme. Europa je nakon drugog svjetskog rata odlučila surađivati na ekonomskom, vojnom, socijalnom i sličnim aspektima života te umjesto ratovanja između država uočavamo jedinstvo koje se najviše očituje u kreiranju zajedničkih politika.

“Države članice i dalje su kameni temeljci cijelog ovog procesa, ali one su daleko poodmakle od obične suradnje koja se obično vezuje uz međunarodne organizacije te stvorile novi sloj moćnih institucija utemeljen na zajedničkom pravnom korpusu. Proces europskih integracija pod utjecajem je dvaju važnih i međusobno suprotstavljenih utjecaja. Kao prvo, proces prelijevanja (spillover) potaknuo je EU da proširi svoje političke interese - ekonomska integracija, koja je predstavljala bazu, proširila se na niz područja povezanih s ekonomijom, uključujući prijevoz, komunikacije, odnose između poslodavaca i zaposlenih, policiju, istraživanje i razvoj, financijske usluge, okoliš i vanjsku i sigurnosnu politiku. Drugi utjecaj vezan je za načelo supsidijarnosti, koje kaže da bi se odluke, radi sto učinkovitije primjene, trebale donositi na najnižoj mogućoj razini.” (McCormick, 2008:96)

“Člankom 3b načelo supsidijarnosti postaje relevantnim predmetom rasprave o EU.” (McCormick, 2008:97)

McCormick smatra da nacionalne vlade gube svoj autoritet na najvažnijim političkim stajalištima te da se sve više nadležnost pripisuje Europskoj uniji odnosno njenim institucijama koje kreiraju politike na razini EU-a. Sport je sporedna pojava u Europskoj uniji koja se većinom ostavlja državama članicama na odgovornost. Povezanost Europske unije i sporta objasniti ćemo u nekom drugom poglavlju gdje ćemo detaljnije istražiti politike sporta

EU-a. Nastavit ćemo govoriti o kreiranju politika EU-a. Prvi segment politika spominjemo u kontekstu javnih politika.

“Javne politike su hotimične aktivnosti (ili neaktivnosti) koje vlasti prakticiraju kako bi odgovorile na potrebe društva.” (McCormick, 2008:101)

Javnim politikama vlasti pokazuju koliko slušaju narod i suosjećaju s njime. Javnim politikama kreira se društvo u cjelini i/ili društvo unutar cjeline (lokalne zajednice, regije, gradovi...), utječe na sve pojedince unutar Europske unije pozitivno i negativno, njima se određuju budući životni koraci Europljana i prakticiraju ih svi segmenti društva počevši od vrhovnih institucija Europske unije do političkih stranaka unutar lokalnih zajednica, a one utječu i na pojedince koji nisu uključeni u politiku već ih za javne politike veže isključivo život na području Europske unije.

Faktori prema McCormicku koji utječu na javne politike su brojni:

- Obveze koje proizlaze iz osnivačkih ugovora,
- Pritisci za harmonizacijom,
- Zakonodavni pritisci,
- Evolucija politike i učinak “prelijevanja”,
- Institucionalni pritisci,
- Međunarodno pravo,
- Političke inicijative,
- Javno mnijenje
- Unutarnji pritisci
- Vanjski pritisci
- Izvanredna stanja i krize.

Kako bi kreirali javnu politiku na razini Europske unije ona mora ispunjavati obveze iz osnivačkih ugovora koji se temelj svakog koraka EU-a, treba biti harmonizirajućeg karaktera i sukladna prethodnim politikama. Moguće su političke inicijative utjecajnih političara koje će biti usuglašene sa javnim mnijenjem i u skladu sa međunarodnim ugovorima odnosno međunarodnim pravom. Brojni izazovi dolaze kroz eksterne i interne pritiske koji su na razini Europske unije veliki i neuravnoteženi uspoređujući države članice zasebno. Covid-19 pokazao je kako izvanredna stanja i krize mijenjanju svaki koncept i politiku te koliki utjecaj

upravo nenadani događaj diljem svijeta pa tako i u Europi izmjenjuje i modificira sve uložene napore.

Kreiranje javnih politika iznimno je kompleksan proces unutar Europske unije te iziskuje ogromno strpljenje, kompromis, razumijevanje i nadogradnju postojećih politika. Države članice imaju različite potrebe, različite sposobnosti, različite potencijale, različite resurse, različite prilike i sve to dovodi do spore prilagodbe javnih politika na nivou Europske unije.

U kontekstu realiziranja politika, njenih primjena i održivosti ključnu ulogu igra proračunska politika i sam proračun na djelu. Proračun marginalizira naš predmet proučavanja odnosno sport, u Europskoj uniji postoje bitniji izazovi i društveni segmenti za ulaganje.

Europsko vijeće donosi široke političke odluke i zastupa interese država članica. Europska komisija priprema prijedloge novih zakona i politika te zastupa interese EU-a. Corepe je sastavljen od diplomatskih predstavnika država članica te obavlja pripremne radnje za Vijeće ministara. Vijeće ministara donosi konačne odluke o prijedlozima Komisije, zajedno s Parlamentom te zastupa interese država članica. Europski parlament radi s Vijećem ministara na izmjenama i dopunama prijedloga te zastupa interese građana EU-a. Države implementiraju zakon, a Europski sud pravde osigurava usklađenost nacionalnog i europskog zakonodavstva s osnivačkim ugovorima te zastupa interese EU-a.

5. POLITIKE SPORTA EU-A

Politike sporta EU-a imaju utjecaj na sve države članice, države kandidatkinje i države potencijalne kandidatkinje. Politike su smjernice za daljnji rast i razvoj sporta kao socijalnog segmenta društva. U ovom poglavlju ćemo istražiti bijelu knjigu o sportu, europsku sportsku povelju, načelne politike EU-a vezane uz sport te Erasmus + program.

5.1. BIJELA KNJIGA O SPORTU

Bijela knjiga o sportu napisana je od strane Komisija europskih zajednica u svrhu definiranja politika vezanih uz sport i tjelesne aktivnosti, uz bijelu knjigu sastavljen je i akcijski plan “Pierre De Coubertin” nazvan po utemeljitelju modernih olimpijskih igara. Bijela knjiga donosi detaljnu analizu akcijskog plana, a akcijski plan sažete aktivnosti vezane uz sport.

Akcijski plan podijeljen je na:

- A) društvenu ulogu sporta,
- B) gospodarsku dimenziju sporta,
- C) organizaciju sporta,
- D) daljnje djelovanje.

U nastavku donosimo razmatranje bijele knjige o sportu i akcijskog plana “Pierre De Coubertin”.

“Važnu uloga sporta u europskom društvu i njegovu specifičnu prirodu prepoznalo je i Europsko vijeće u prosincu 2000. godine u svojoj Deklaraciji o specifičnostima sporta i njegovoj društvenoj funkciji u Europi, koju bi trebalo uzeti u obzir kada se provodi zajednička politika («Deklaracija iz Nice»). U Deklaraciji se ističe da sportske organizacije i države članice imaju primarnu odgovornost kada se radi o upravljanju sportom te da sportski savezi igraju središnju ulogu. Objašnjava kako sportske organizacije moraju obaviti svoju zadaću organiziranja i promicanja određenih sportova kojima se bave «poštujući nacionalno kao i zakonodavstva Zajednice». Istovremeno priznaje kako «iako nema direktne ovlasti na tom području, Zajednica mora djelujući prema raznim odredbama Ugovora uzeti u obzir društvene, obrazovne i kulturne funkcije svojstvene sportu te ga činiti posebnim kako bi se etički kodeks i solidarnost, koja je važna za očuvanje njegove društvene uloge, poštivali i njegovali.» Europske institucije prepoznale su specifičnost uloge sporta u europskom društvu

koja se temelji na strukturama volonterskog rada po pitanju zdravlja, obrazovanja, društvene integracije i kulture.” (Bijela knjiga; Komisija Europskih zajednica, 2007)

EU nema direktne ovlasti upravljanja sportom država članica već je glavna riječ na samim državama i njihovim ambicijama vezanim uz sport. Sport se gleda kroz socijalnu prizmu kao socijalni i društveni agregat koji donosi benefite zdravlja, promovira momčadski duh te sam po sebi zahtjeva konstantan rast i razvoj što je općenito u skladu sa politikom EU-a.

Profesionalni sport iziskuje abnormalne napore, konstantan trud i rad, fizičko i psihičko iscrpljivanje tijela i duha te kao takav ne može se okarakterizirati kao zdrav. Kao što kaže Mataja, sportašima je njihovo zdravlje omogućilo da se bave sportom, a nije im sport donio zdravlje. Što je to sportašima omogućilo bavljenje profesionalnim sportom? Sportaši prolaze kroz raznovrsne treninge tijela odnosno tjelovježbe kako bi ojačali tijelo i pripremili ga na potencijalne napore, poslije zahtjevnih treninga tijelo je potrebno regenerirati putem metoda fizioterapije.

Prema Bijeloj knjizi Svjetska zdravstvena organizacija (WHO, engleski: World Health Organisation) preporučuje najmanje 30 minuta umjerene tjelesne aktivnosti (koja može uključiti ali ne mora biti ograničena na sport) dnevno za odrasle, a 60 minuta za djecu. Državna tijela i privatne organizacije u državama članicama trebale bi pridonositi postizanju tog cilja.

Dolazimo do pretpostavke da je sport zdrav u umjerenim količinama jer WHO preporučuje aktivnosti u trajanju od 30-60 minuta dnevno ovisno o dobi, uspoređujući s tim profesionalni sportaši provedu 4-5 sati dnevno trenirajući, neki amateri i/ili rekreativci provedu do 2-3 sata trenirajući dnevno.

Kada se promovira sport u aspektu zdravlja, misli se na aktivno bavljenje neke vrste rekreacije u svrhu preventiranja bolesti poput pretilosti, kardiovaskularnih bolesti i ostalih poteškoća. Sport može biti izvrstan alat za postizanje vitalnosti i osjećaja ugone, ali isto tako može biti i kamen spoticanja za čovjeka u prekomjernim aktivnostima, višegodišnjim odricanjima koje mogu uzrokovati depresiju kod sportaša, ozljedama krucijalnih dijelova tijela koji otkazuju u poznim godinama odnosno godinama kada je sportaš u mirovini. Profesionalni sportaši prolaze kroz mnogobrojne operacije, lakše i/ili teže ozljede te ne

možemo reći da je sport sam po sebi zdrav, osim ako ga detaljno ne definiramo poput “sportske tjelesne aktivnosti”. Iznimka je kineziterapija koja se koristi u liječenju tjelesnih ozljeda i/ili hendikepa.

Profesionalni sport doprinosi socijalnom i društvenom segmentu kroz gospodarske aktivnosti odnosno zbog produciranja velikih novčanih iznosa. Rečenica koja se mogla često čuti posljednja dva desetljeća je “sport je postao posao”. Prema Transfermarktu najvrijedniji nogometaš je francuski reprezentativac koji igra u PSG-u³ Kylian Mbappé sa vrijednošću od 160 mil. €, zatim Erling Haaland koji igra u njemačkoj Borussia Dortmund te vrijedi 130 mil. € itd.

Komisija u svojoj bijeloj knjizi o sportu preporučuje međusobnu suradnju zdravstva, obrazovanja i ministarstava nešto po principu triple helix modela gdje će svaki od spomenutih resora igrati jednu od uloga koje će promicati kroz određene programe aktivan način života kao zdravi pristup životu kroz fizičko kretanje. “Komisija 2007. godine objavljuje da će podržati mrežu zdravstveno-preventivnih tjelesnih aktivnosti (HEPA, engleski: Health-Enhancing Physical Activity) na razini EU kao i, ukoliko bude primjereno, manje i usmjerene mreže koje se bave specifičnim aspektima te teme (Komisija europskih zajednica, 2007).” Komisija je ispunila svoja obećanja, 31. kolovoza – 2. rujna 2022 u Francuskoj, točnije Nici održat će se konferencija za promicanje tjelesne aktivnosti koja potiče zdravlje u organizaciji HEPA-e u suradnji s Europskom unijom. Konferencija je odgođena sa 2021. godine na 2022. godinu. Pozivaju se kreatori politika, stručnjaci, znanstvenici, građani i ostali dionici kako bi raspravljali o sportu, tjelesnoj aktivnosti, sjedilačkom načinu života, zdravstvenim učincima u svrhu razvijanja pristupa ekosustava za promicanje tjelesne aktivnosti koja poboljšava zdravlje. Komisija je u bijeloj knjizi rekla da će zdravstveno-preventivnu tjelesnu aktivnost učiniti temeljem svojih aktivnosti vezanih za sport.

Dalje u bijeloj knjizi navode se izazovi oko dopinga u sportu. Naglašena je borba protiv dopinga globalnih organizacija INTERPOL-a, WADA-e sa sigurnosnim organizacijama za provođenje zakona država članica kako bi se pobijedilo u borbi protiv zloupotrebe droga i

---

³ Paris Saint-Germain

lijekova kako bi se suzbila nelegitimna natjecanja, spasilo zdravlje pojedinaca te osvijetlio obraz sporta općenito.

Obrazovanje kroz sport osmišljeno je kroz više programa poput Comenius-a, Erasmus-a, Leonardo da Vinci-a, Grundtvig-a. U nastavku rada istražiti ćemo aktualni program Erasmus +. Cilj je promicati programe cjeloživotnog učenja, probuditi svijest mladih o važnosti tjelesne aktivnosti te ih uz to educirati o istoj. Održivi razvoj, uključenje osoba s posebnim potrebama u sport, aktivno građanstvo, sport u vanjskim odnosima još su neke od točaka obuhvaćene u društvenu ulogu sporta.

Pod točkom B akcijskog plana "Pierre De Coubertin" stavljena je gospodarska dimenzija sporta gdje se analizira gospodarski utjecaj sporta i državna potpora sportu. "Šport je dinamičan sektor koji brzo raste. Njegov makroekonomski utjecaj se podcjenjuje, a može pridonijeti ciljevima rasta i stvaranja radnih mjesta iz Lisabona. Šport može služiti kao sredstvo za lokalni i regionalni razvoj, regeneraciju gradova ili ruralni razvoj. Šport već ostvaruje sinergiju s turizmom i može potaknuti unaprjeđivanje infrastrukture te pojavu novih partnerstva za financiranje sportsko rekreacijskih sadržaja." (Bijela knjiga, 2007)

Kako je sport povezan s turizmom odnosno njegova snaga sinergije prikazana je u 3. poglavlju (vidjeti tablicu 1.). Sportski uspjesi sve više odjekuju, pogotovo kada su u pitanju sportovi globalno popraćeni poput nogometa. Osim turizma, EU stavlja naglasak na kohezijsku politiku odnosno na regionalni razvitak kroz infrastrukture. Prilika je to za izgradnje sportskih građevina i/ili terena koja će posljedično doprinosti gospodarskoj slici kroz nova zapošljavanja, generiranje talentiranih sportaša, osnivanja udruga te aktivaciji stanovništva u tjelesne aktivnosti.

Komisija je 2007. navela kako se treba aktivnije analizirati gospodarski utjecaj sporta te su spomenuli studije predstavljene za vrijeme austrijskoj predsjedavanja 2006. godine koje su govorile o tome da je sport 2004. u širem smislu stvorio dodanu vrijednost od 407 milijardi eura što je činilo 3,7% BDP-a Europske unije te je stvorio radna mjesta za 15 milijuna ljudi ili 5,4% radne snage. Današnje dostupne statističke podatke preuzete sa EUROSTATA možete ponovo pogledati u potpoglavlju 3.4.. Sport iako je sve više globaliziran i zastupljen u gospodarskom svijetu, obiluje neprofitnim organizacijama koje provode sportske aktivnosti te

zbog toga se u bijeloj knjizi spominju državne potpore sportu te se pozivaju države da razviju održivi model financiranja.

Pod točkom C definiraju se smjernice vezane uz organizaciju sporta. Pod organizaciju sporta misli se na slobodno kretanje i nacionalnost, agente igrača, zaštita maloljetnika, financijski kriminal, sustave licenciranja i medije. Slobodno kretanje i nacionalnost odnosi se na ravnopravnost svih nacija na sportskim natjecanjima i ostalim sličnim sportskim manifestacijama, agenti igrača se pozivaju na savjesno djelovanje pogotovo u slučaju maloljetnih igrača. Kako bi se zaštitilo maloljetnike nadgleda se zakonodavstvo EU-a, pogotovo direktiva o Zaštiti mladih ljudi na poslu.

Pod točkom D Komisija utvrđuje daljnje djelovanje kroz strukturirani dijalog s dionicima sporta kroz promicanje Europe na sportskim događajima, suradnju s državama članicama i socijalnim dijalogom gdje se stavlja naglasak na Europske odbore za socijalni dijalog u sportu.

5.2. EUROPSKA SPORTSKA POVELJA

Prva Europska sportska povelja usvojena je 24. rujna 1976. godine od strane Vijeća ministara pod nazivom “Europska povelja o sportu za sve” u kojoj je doneseno 8 članaka koji se odnose na opis sporta odnosno definiranje sporta, zaštite sporta od negativnih faktora poput miješanja politike u sport, zloupotreba droga i ostalih nelegitimnih djelovanja, smjernice za sportsku infrastrukturu i kadrove.

Sljedeća Europska sportska povelja usvojena je 24. rujna 1992. godine od strane Vijeća ministara pod nazivom “Europska sportska povelja” ovoga puta proširena i detaljnija.

Cilj povelje je da se svakoj osobi omogući sudjelovanje u sportu ne ovisno o predispozicijama, karakteristikama, socijalnom statusu i slično te zaštita tih osoba odnosno sportaša od političkog, financijskog i komercijalnog iskorištavanja, te zaštita sportaša od zlostavljanja i zloupotrebe radi očuvanja ljudskog dostojanstva i sigurnosti.

Sportski se pokret bazira na suradnji javnih vlasti i nevladinih sportskih organizacija za transparentniji razvoj i koordinaciju sporta, stavlja se naglasak na razvoj duha volonterizma i pokretljivosti u sportu te se zahtijeva da se volonterskim organizacijama daju pravne ovlasti odlučivanja.

Kapaciteti za sportske aktivnosti trebaju se osigurati svima bez obzira na spol, vjeru, rasu, dob i slično, kako zdravim tako i hendikepiranim, invalidima i ostalim pojedincima koji imaju fizičkih i/ili mentalnih poteškoća.

Izgradnja temelja se odnosi na brigu da programi i kapaciteti za sport budu dostupni svim učenicima, da se stvori stručni kadar za obrazovanje o sportu, da se učenicima omogući bavljenje sportom i nakon prestanka obveznog školovanja, da se stvori suradnja između profesionalnih klubova i školstva i slične promotivne aktivnosti koje će poticati mlade na fizičko kretanje.

Europskom sportskom poveljom nadalje su opisani člancima razvijanje sudjelovanja u sportu, unapređivanje rezultata, podrške elitnom i profesionalnom sportu, ljudski resursi, sport i održivi razvoj, informacije i istraživanja, financiranje te domaća i međunarodna suradnja.

5.3. ERASMUS +

“Erasmus+ je EU-ov program kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi.

Njegov proračun iznosi oko 26,2 milijarde eura. To je gotovo dvostruko više nego što je bilo dodijeljeno za prethodni program (2014. – 2020.).

Program za razdoblje 2021. – 2027. izrazito je usmjeren na socijalnu uključenost, zelenu i digitalnu tranziciju te promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu.

Podupire prioritete i aktivnosti u okviru europskog prostora obrazovanja, Akcijskog plana za digitalno obrazovanje i Programa vještina za Europu.

Taj program također:

- a) podupire europski stup socijalnih prava
- b) služi za provedbu strategije EU-a za mlade za razdoblje 2019. – 2027.
- c) razvija europsku dimenziju u sportu.” (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr)

Iz vodiča kroz program Erasmus + prenosimo opći cilj i posebne ciljeve.

OPĆI CILJ

Opći je cilj programa cjeloživotnim učenjem podupirati obrazovni, profesionalni i osobni razvoj ljudi u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta u Europi i šire, što pridonosi održivom rastu, kvaliteti radnih mjesta, socijalnoj koheziji, poticanju inovacija te jačanju europskog identiteta i aktivnog građanstva. Program će kao takav biti bitan instrument za izgradnju europskog prostora obrazovanja i podupirati provedbu europske strateške suradnje u području obrazovanja i osposobljavanja, uz temeljne sektorske programe, unapređenje suradnje u području politike za mlade u skladu sa strategijom Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027. i razvoj europske dimenzije u području sporta.

POSEBNI CILJEVI

Program ima sljedeće posebne ciljeve:

- a) promicati mobilnost u svrhu učenja za pojedince i skupine te suradnju, kvalitetu, uključivost i pravednost, izvrsnost, kreativnost i inovativnost na razini organizacija i politika u području obrazovanja i osposobljavanja
- b) promicati mobilnost u svrhu neformalnog i informalnog učenja, aktivno sudjelovanje mladih te suradnju, kvalitetu, uključivost, kreativnost i inovativnost na razini organizacija i politika u području mladih
- c) promicati mobilnost u svrhu učenja za sportsko osoblje te suradnju, kvalitetu, uključivost, kreativnost i inovativnost na razini sportskih organizacija i politika u području sporta.

Prioriteti Erasmus + programa su uključivost i raznolikost što podrazumijeva uključivanje osoba s invaliditetom i zdravstvenim poteškoćama u sportske aktivnosti putem obrazovnih

sustava. Žele se premostiti ekonomske prepreke, kulturne razlike, društvene i geografske prepreke kroz međunarodnu razmjenu studenata, profesora i ostalih.

Sljedeći prioritet programa je digitalna transformacija koja je svoje ubrzanje dobila nakon pandemije Covid-19 te se vodi smjericama Akcijskog plana za digitalno obrazovanje. Digitalna transformacija omogućuje obrazovanje bez potrebe putovanja, informacije i iskustva prenositi će se digitalnim putem i bit će dostupni u svim dijelovima Europe. Digitalna pismenost bit će jedna od nužnih karakteristika mladih akademskih euroljana te zbog kvalitetnije i poboljšane tehnologije, ljudski resursi će također morati simultano poboljšavati digitalne vještine u svrhu upravljanja umjetnom inteligencijom i slično. U sklopu Erasmus + programa napraviti će se europska platforma za digitalno obrazovanje.

Sljedeći prioritet je zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena, ovaj prioritet Europskoj uniji bitan je na svim područjima pa tako i na sportskom. Europska unija ima zeleni plan da postane prvi kontinent neutralan na klimatske promjene do 2050. godine. Pomoću Erasmus + programa mlade će se educirati o važnosti održivog planeta kroz educiranja o biopoljoprivredi, bioraznolikosti, uštedi resursa i slično te će se naglasak staviti na ruralne krajeve EU-a.

Zadnji prioritet je demokratska uključenost odnosno sudjelovanje u demokratskom životu kojim se mlade želi potaknuti na demokratski način života, uključiti ih u politiku odlučivanja i osvijestiti da svojim glasom mogu biti dio pozitivne promjene i biti dio stvaralačke priče EU-a.

6. UTJECAJ POLITIKE SPORTA EU-A NA DIONIKE U REPUBLIKE HRVATSKE

U prethodnom poglavlju opisali smo politike sporta EU-a, naš je cilj u diplomskom radu istražiti utjecaj politika sporta EU-a na dionike u RH. Pozitivan utjecaj politike sporta EU-a točnije Erasmus + programa na dionike u RH pronalazimo u primjerima dobre prakse Riječkog sportskog saveza, Europskog tjedna sporta, jedinice lokalne samouprave (Općina Antunovac) te ostalim udrugama i savezima u suradnji s Europskom unijom.

6.1. RIJEČKI SPORTSKI SAVEZ

Riječki sportski savez je 2010. godine, prije nego je Republika Hrvatska postala članicom Europske unije, započeo s prijavama na projekte te kao vodeći partner proveo dva projekta – Plivanje kao terapija i integracija za osobe s posebnim potrebama – PTO te projekt IRIS – Sport kao mehanizam rane integracije i rehabilitacije sufinancirane predpristupnim operativnim programom IPA Slovenija Hrvatska 2007-2013.

Riječki sportski savez stvorio je mrežu partnerskih zemalja sa kojima ima dobru suradnju putem koje promovira dobrobiti sporta te se zalaže za fizičku i psihološku dobrobit i rješavanje specifičnih situacija socijalne isključenosti u sportu. Uz navedene, RSS je proveo tijekom godina, kao koordinator i partner, sljedeće projekte sufinancirane programom Erasmus+:

- JUST SPORT - borba protiv dopinga u rekreacijskom okruženju;
- EUROPEAN EVERYDAY OF SPORT - poticanje bavljenja sportsko-rekreacijskim aktivnostima FIT2FIT - poticanje poduzetništva kod mladih;
- TOULOUSE - European culture club - međunarodna razmjena mladih, neformalno učenje i svjesnost mladih o prednostima bavljenja sportom;
- HEALTHY LIFE IN, OBESITY OUT - borba protiv pretilosti;
- SAFE IN SPORT - zdravstvena zaštita sportaša;
- A PATH TO TRASPORACTION - ravnopravnost spolova, sport kao mogućnost jačeg društvenog angažiranja žena;
- GREEN SEAL - borba protiv dopinga u rekreacijskom okruženju;
- GOOD GOVERNANCE IN SPORT - dobro upravljanje u sportu;

- SPORT EDUCATION TRIGGERING ENTREPRENEURIAL ACTION - razvoj poduzetničkih vještina mladih s manje mogućnosti u sportu;
- BETTER - Bocce Together, acTive forevER! Promiče tradicionalne sportove i igre (bocce), cilj projekta je ponovno uvođenje tradicionalnog boćanskog sporta u svakodnevni život ljudi svih dobnih skupina kao sredstvo za rješavanje današnjih društvenih izazova;
- MOVE 2 IMPROVE - cilj projekta je promicanje socijalne uključenosti, jednakih mogućnosti i svijesti o važnosti tjelesne aktivnosti za jačanje zdravlja kroz široke sportove za manje opušteno mladeži i za promicanje volonterskih aktivnosti u sportu;
- BACK 2 TRACK – projekt je usmjeren na analizu razlika i sličnosti koje bi sportski klub trebao imati u pristupu profesionalnom sportu i sportu te na predstavljanje inovativnog pristupa uključivanju djece s poteškoćama u sudjelovanje u sportu i tjelesnim aktivnostima;
- S-PORTEND – projekt mobilnosti odraslih koji ima za cilj razviti vještine kod odraslih kroz sportske aktivnosti. Edukacija odraslih doprinosi smanjenju nezaposlenosti, što je dugoročni cilj ovog projekta;
- PROJECT FOR ACADEMY OF SPORT SUPPORT (PASSPORT) – projekt poticanja dualne karijere sportaša.

Riječki sportski savez trenutačno provodi kao koordinator ili partner sljedeće EU projekte:

- EU ON THE MOVE – veliko suradničko partnerstvo s glavnim ciljem da se poveća svijest o važnosti tjelesne aktivnosti djece u dobi od 7 do 11 godina (osnovnoškolci) dodatnim obrazovanjem sportskih profesionalaca (treneri, kineziolozi) i provođenjem sportske aktivnosti za djecu u školama/sportskim klubovima /organizacijama;
- LET’S INCLUDE – promocija socijalne uključenosti i jednake mogućnosti za mlade s invaliditetom kroz sport;
- HIKE TOGETHER – projekt koji doprinosi podizanju svijesti o važnosti zdravstvenih dobiti tjelesne aktivnosti šetnjom prirodom - kao prirodnom vježbom kroz veće sudjelovanje u planinarenju i pješaćenju;
- PROPELLERS – “Professional and Personal Experience through Lifelong Learning and Regular Sport” - promocija dobrovoljnog sudjelovanja u sportskim aktivnostima i svijest o važnosti tjelesnih aktivnosti koje poboljšavaju zdravlje u skladu s holističkim modelom zdravlja među općom populacijom u EU-u, s posebnim naglaskom na kategorije u nepovoljnom položaju (NEET, osobe s invaliditetom);

- RINMSASFT Marketing – “Re(IN)novating Strategy Across Semiprofessional Female Teams”- projekt sa ciljem jačanja kompetencija menadžera poluprofesionalnih ženskih sportskih timova kroz proces usavršavanja vezan za marketing, komunikaciju i strategije vidljivosti;
- JITA KYOEI – projekt sa ciljem promicanja socijalne uključenosti i jednakih mogućnosti za mlade. Program obuhvaća područja zaštite maloljetnika, dobro upravljanje (ljudska prava, demokracija, ravnopravnost spolova,...), sportske aktivnosti koje su korisne za zdravlje, obrazovanje, zapošljavanje, volontiranje;
- THREE POINTS SHOT TO HEALTH – planiranje specijalnih treninga u košarci za djecu u dobi od 10 do 16 godina - vježba koje podržavaju mišiće koji se najčešće koriste tijekom bavljenja košarkom;
- SPORT DIPLOMACY ACADEMY – projekt osigurava obrazovnu mobilnost trenera i ostalog osoblja sportskih organizacija (uključujući volontere) koji su povezani sa profesionalnim i općim sportom.

Primjere dobre prakse pronalazimo u projektima Riječkog sportskog saveza koji u svom djelovanju upotpunjuju politike sporta EU-a. Jedan od projekata je „Sport Diplomacy Academy“ koji se odnosi na educiranje sportske diplomacije u svrhu razvoja sporta na zapadnom Balkanu. Projekt je započeo vladanjem Bugarske u Vijeću 2018. godine, sufinanciran je od strane Europske unije pod aktivnosti “Razmjene i mobilnosti u sportu”. Projekt pod oznakom #SportDiplomacyAcademy osigurava obrazovnu mobilnost trenera i drugog osoblja sportskih organizacija (uključujući volontere) povezanih s profesionalnim sportom. Projekt se sastoji od četiri modula (Sofija, Sarajevo, Rijeka, Milan) gdje se sa istom grupom sudionika radilo na poboljšanju sposobnosti, stjecanju novih i razvijanje starih vještina kroz mobilnost i boravka u stranim zemljama uključujući i BiH koja je izvan EU-a. Rijeka je jedan od gradova domaćina i imala je privilegiju sudjelovanja u organizaciji Riječkog sportskog saveza. Ovim projektom uloženi su napor u jačanje ljudskog kapitala odnosno poboljšavanje kvalitete ljudskih resursa koji svoj posao obavljaju sa profesionalnim sportskim klubovima. Sažetak i povratne informacije Modula 2, izvješća o lokalnoj praksi, kreiranje kampanje, uspješna komunikacija (verbalna i neverbalna), javni govor, protokol i bonton bile su teme koje su obilježile treći modul u Rijeci nakon pandemije uzrokovane Covid-19. Tijekom modula raspravljalo se o učincima pandemije na sportski sektor, kako premostiti pandemijsku prepreku i koja rješenja su potrebna kako bi sport dobio veći značaj u političkom planu oporavka za svijet. U Rijeci na trećem modulu govorili su pročelnik Odjela

općine Rijeka za sport i tehničku kulturu Zdravko Ivanković, glavni tajnik Riječke sportske udruge za osobe s invaliditetom Luka Dobrović, Ognian Zlatev, voditelj predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj i ostali. Naglasak modula je bio na moći komunikacije i prezentacijskih vještina kao marketinškog alata u svrhu razvoja sporta i sportske diplomacije na europskom području. "Izgovorena riječ ima puno veću moć nego napisan govor" rekao je Zdravko Ivanković.

"Nakon provedenih projektnih mobilnosti, svaka od partnerskih zemalja imat će s najmanje 20 dobro obučeni "diplomata u sportskim odjelima" s velikim vještinama i znanjem u području sportske diplomacije (dijalog o politici i međunarodni odnosi, kreiranje kampanje, uspješna komunikacija (usmena i neverbalni), javni govor, odnosi s medijima, protokol i bonton, vanjska politika i vrijednosti EU). Mreža koju će projekt stvoriti (4 zemlje-po 20 ljudi) fokusirat će se na podršku i razvoj EU integracija zapadnog Balkana u području sporta i bit će kvalitetan pružatelj vrijednosti EU u njihovom lokalnom okruženju. Za izvođenje modula bit će angažirani najbolji stručnjaci EU-a u svakom području, a koristit će se i neformalne obrazovne metode."

"Projekt će također sadržavati sljedeće konkretne rezultate:

- 80 "diplomata u sportskim odjelima" /20 po zemlji /, usmjerenih na pružanje integracije u EU u zemljama zapadnog Balkana kroz sport;
- Nacionalni, regionalni i lokalni događaji diseminacije (u kojima sudjeluje najmanje 400 ljudi) - multiplikacijski učinak usvojenih vještina i znanja;
- Platforma za razvoj sporta Svjetske banke - praktičan alat za resurse i sportske vrijednosti EU -a s naglaskom na sportsku diplomaciju i dobro upravljanje u sportu." (dostupno na: https://www.eusportdiplomacy.info/about_SDA/news/view?nwid=28)

6.2. EUROPSKI TJEDAN SPORTA

"Europski tjedan sporta (ETS) je inicijativa Europske komisije za promicanje sporta i tjelesne aktivnosti diljem Europe koja se 2021. godine održava sedmi put. Nastavno na uspjehe prethodno organiziranih događanja unutar Europskog tjedna sporta i ove će se godine osmisлити nove aktivnosti te nastaviti s radom na već postojećim uspješnim aktivnostima. Glavna tema kampanje za Tjedan sporta i dalje je „#BeActive“ te bi se njome trebalo

potaknuti javnost da bude aktivna, ne samo tijekom tog tjedna nego i cijele godine.”
(dostupno na: <https://europski-tjedan-sporta.hr/>)

Europski tjedan sporta je inicijativa Europske unije kao jedna od aktivnosti na području sporta koja se zalaže za promociju sporta kao zdravog načina života te se potiče građane da aktivno sudjeluju u europskom tjednu sporta te naučeno i stečeno iskustvo implementiraju na ostatak godine i života. Europski tjedan sporta organizira se diljem Europske unije i Republike Hrvatske. Program će imati četiri fokusa: radno mjesto, školski dan, senior dan i #BeActive Night. Pozivaju se sva poduzeća na suradnju i organiziranje vježbanja na radnom mjestu. Vipnet, Ericsson Nikola Tesla d.d., poliklinika Medikal, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, tvornica Labud, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i brojni drugi već su se priključili Europskom tjednu sporta sa svojim zaposlenicima. Školski dan obilježava sat tjelesne i zdravstvene kulture koje predvode profesionalni sportaši u suradnji sa osnovnim školama. Senior dan je zadužen za aktivnosti starijeg stanovništva, ciljan na korisnike staračkih domova te za sve ljude koje se dobrovoljno žele priključiti. #BeActiveNight je inicijativa koja uključuje noćno vježbanje ove godine u gradu Čakovcu gdje se potiče građane na aktivni život tokom cijele godine. Europski tjedan sporta osvještava koristi sporta i aktivnog života te služi kao instrument u borbi sa štetnim posljedicama sjedilačkog načina života. Program obuhvaća sve generacije, od djece i mladih preko zaposlenog stanovništva srednje dobi do starijeg stanovništva.

6.3. OPĆINA ANTUNOVAC

Donosimo informacije o projektu koji nije direktno vezan uz politike sporta EU-a već kroz turizam gradi zdrave sportske navike odnosno omogućava aktivno kretanje Europljana uz zaštitu okoliša. Riječ je o biciklističkoj stazi i cikloturizmu na području Općine Antunovac koja je dio programa pod nazivom “IPA Cross - border cooperation Programme Hungary - Croatia”.

Tablica 6. projektni podaci prve faze biciklističke staze

Program: IPA Cross - border cooperation Programme Hungary - Croatia

Ukupna vrijednost projekta (u HRK): 7.720.470,37

Trajanje projekta: 1.03.2013.-31.10.2014.
Lokacija projekta: Općina Antunovac

Izvor: autor obradio i prilagodio internim podacima dobivenim u komunikaciji s Agencijom za održivi razvoj Općine Antunovac – RODA d.o.o., preuzeto: 09.08.2021.

Projekt je imao za cilj održivo upravljanje i zaštitu okoliša u pograničnoj regiji, kroz nadogradnju postojeće mreže biciklističkih ruta te razviti i izraditi "kapilarnu" rutu na hrvatskoj strani koji povezuje sela Ivanovac i Antunovac s postojećim biciklističkim stazama Grada Osijeka.

Izgrađeno 3,9 km biciklističke staze na području Općine Antunovac, označeno 90 km biciklističke rute Antunovac - Osijek - Pečuh. Stvoren novi turistički prekogranični proizvod u Mađarskoj i Hrvatskoj.

Projekt je spojio Mađarsku i Hrvatsku, dvije zemlje članice EU-a primarno kroz turistički motiv. Cikloturizam predstavlja turistički obilazak destinacija vožnjom bicikla što u konačnici znači aktivno kretanje i u smislu rekreacije bavljenje sportom. Bijela knjiga o sportu govori o smjernicama koje smo naveli u prethodnom poglavlju, a ovdje ćemo se prisjetiti da su jedne od smjernica bile aktivno građanstvo, održivi razvoj i sport u vanjskim odnosima koji su dio društvene uloge sporta. Projekt biciklističke staze općine Antunovac obuhvaća ove smjernice iz razloga što svoje građanstvo potiče na aktivno kretanje biciklom povezujući glavni grad Osječko-baranjske županije sa općinom kroz održivi razvoj zelenog kretanja odnosno kretanja bez ispušnih plinova koje proizvode automobili te sudjeluju u vanjskim odnosima sa drugom državom članicom u ovom slučaju Mađarskom. Argumenti dokazuju da je sport sveobuhvatan i predstavlja veliki potencijal kao instrument za provođenje zelene politike EU-a, ne samo direktnim putem već i indirektnim putem gdje se koriste elementi sporta u pojedinim projektima te tako povezuju turizam na sportski način

zadovoljavajući više politika odjednom, uključujući politike sporta, zelene politike i politike turizma.

Projekt biciklističke staze nastavljen je od strane Ministarstva turizma Republike Hrvatske pod nazivom “Unaprjeđenje turističke ponude izgradnjom biciklističke staze Ivanovac – Utvrda Kolođvar” u dužini od 950 m. Ukupna vrijednost projekta je 1.151.980,49 kuna, Ministarstvo je odobrilo iznos od 600.000,00 kuna, a ostatak sredstava osigurava Općina Antunovac. Ministarstvo turizma odobrilo je projekt Općini Antunovac za uređenje odmorišta za cikloturiste na biciklističkoj ruti utvrde Kolođvar. Ukupna projektantska vrijednost projekta je 422.412,50 kuna, a odobrena bespovratna sredstva iznose 240.000,00 kuna i odobrena su temeljem Programa razvoja javne turističke infrastrukture u 2016. godini. Zadnja faza projekta „Biciklističke staze Općine Antunovac” ima ukupnu vrijednost projekta 4.100.000,00 HRK, iznos bespovratnih sredstava iznosi 3.485.000,00 HRK, a razdoblje provedbe projekta je 30 mjeseci (3. rujna 2019. do 3. ožujka 2022. g.). Izgradnja nove biciklističke staza ukupne dužine 4,1 kilometara, širine 1,6 metara u naseljima Antunovac (2,3 km) i Ivanovac (1,9 km).

Projekt biciklističke staze predstavljamo prvenstveno zbog njegovog potencijala na području sporta koji se nametnuo zbog prirode cikloturizma u sportskom rječniku bicikliranja. Biciklizam je olimpijski sport pa zbog toga ima težinu u području sporta. Općina Antunovac ulaganjem napora u pisanje i osmišljavanje projekta koji bi bili u skladu sa Erasmus + sport programom ima mogućnosti podići projekt na veću razinu odnosno spojiti turizam i sport te biciklističku stazu iskoristiti za oboje. Educiranjem građana o zdravim navikama bicikliranja, edukacijom sportskih trenera na području općine i/ili županije, organiziranje promotivne biciklističke utrke na lokaciji Pečuh - Osijek - Ivanovac te svečanom dodjelom nagrada na utvrđi Kolođvar iskoristili bi se potencijali koje pruža Europska unija politika sporta.

6.4. OSTALI PROJEKTI NA RAZINI REPUBLIKE HRVATSKE

Projekt “Odaberi sport” koji provodi udruga “POKRET - AKTIVAN I ZDRAV”- udruga za poticanje tjelesne aktivnosti s partnerom u projektu - Zagrebačkim judo savezom (ZJS). Partner ZJS je od iznimnog značaja za projekt, jer posjeduje veliko iskustvo te osigurava

provedbu projekta u 12 osnovnih škola na području Grada Zagreba. Partner ZJS je važan i radi koordinacije aktivnosti interdisciplinarne suradnje i podizanja svijesti o važnosti sportskih aktivnosti. Ciljne skupine obuhvaćene projektom: djeca čiji su roditelji nezaposleni, čiji su roditelji korisnici dječjeg doplatka, bez odgovarajuće roditeljske skrbi, iz jednoroditeljskih obitelji, iz obitelji s troje ili više djece s problemima u ponašanju.

Projekt je osmišljen tako što će djecu slabijeg socijalnog statusa educirati o sportu, sportskim uspjesima, koristima i sportskim životima općenito. Organizirane su razne radionice i predavanja gdje se educira o olimpijskim natjecanjima i o uspjehu poznatih sportaša, a djeca koja su se nakon edukacija odlučila odabrati judo kao sport dobiju besplatnu članarinu u trajanju od 10 mjeseci u klubovima i dvoranama Zagrebačkog judo saveza gdje dobivaju i sportsku opremu odnosno judo kimono.

Vrijednost projekta: 986.649,00 KN

Iznos koji sufinancira EU: 838.651,65 KN

Razdoblje provedbe projekta : od 27.09.2018-27.03.2020.

Europski socijalni fond - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

Projekt „Zajedno u zdravlju, zajedno u sportu“, koji je prijavila Zajednica sportskih udruga Grada Ploča u partnerstvu s Gradom Ploče. Projekt je izradila Razvojna agencija Grada Ploča PLORA. Projekt je socijalnog karaktera i uključuje djecu i mlade koji imaju neku vrstu socijalnog disbalansa poput nezaposlenih roditelja, roditelja koji primaju dječji doplatka, djece i mladih s problemima u ponašanju, djece s teškoćama u razvoju te mladih korisnika stipendija za studente slabijeg imovinskog statusa. Projekt promiče zdrave stilove života, potiče integraciju i socijalizaciju djece i mladih različitih psihofizičkih, dobrih i socijalnih karakteristika. U Pločama, Kominu i Staševici opremljena su sportska igrališta spravama za vježbanje na otvorenom pojedinačne vrijednosti 50.000,00 kuna sa PDV-om. Svrha ove aktivnosti je povećati broj rekreativaca, pružiti im besplatnu sportsku aktivnost te dodatno popularizirati bavljenje sportom.

Vrijednost projekta: 835.880 KN

Iznos koji sufinancira EU: 710.498,00 KN

Iznos financiranja iz državnog proračuna: 125.382,00 KN

Europski socijalni fond - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

ZAKLJUČAK

Sport u Republici Hrvatskoj ima veće značenje od samoga sporta, on se smatra javnim dobrom i katalizatorom društvene kulture, jača i razvija socijalni proces te je etiketiran kao zdravi segment života. Republika Hrvatska ima velikih i značajnih uspjeha na globalnoj sportskoj razini u kontinuitetu te sadrži ogroman potencijal za daljnji održivi rast i razvoj sporta i sportaša. Europska unija se zalaže za aktivno građanstvo, zelenu Europu te kroz politike sporta potiče građane na aktivan i zdrav život. Bijela knjiga o sportu napisana je od strane Komisija europskih zajednica u svrhu definiranja politika vezanih uz sport i tjelesne aktivnosti, uz bijelu knjigu sastavljen je i akcijski plan “Pierre De Coubertin” nazvan po utemeljitelju modernih olimpijskih igara. Bijela knjiga donosi detaljnu analizu akcijskog plana, a akcijski plan sažete aktivnosti vezane uz sport. Akcijski plan podijeljen je na društvenu ulogu sporta, gospodarsku dimenziju sporta, organizaciju sporta i daljnje djelovanje. Uz Bijelu knjigu o sportu opisali smo i Europsku povelju o sportu. Cilj povelje je da se svakoj osobi omogući sudjelovanje u sportu ne ovisno o predispozicijama, karakteristikama, socijalnom statusu i slično te zaštita tih osoba odnosno sportaša od političkog, financijskog i komercijalnog iskorištavanja, te zaštita sportaša od zlostavljanja i zloupotrebe radi očuvanja ljudskog dostojanstva i sigurnosti. “Erasmus+ je EU-ov program kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi, podupire prioritete i aktivnosti u okviru europskog prostora obrazovanja, Akcijskog plana za digitalno obrazovanje i Programa vještina za Europu.

Zaključujemo da politike sporta Europske unije poput Bijele knjige o sportu, Europske povelje za sport te Erasmus + programa pozitivno utječu na dionike u Republici Hrvatskoj, razvijajući infrastrukturu za zdraviji i aktivniji život poput primjera izgradnje biciklističke staze (vidjeti potpoglavlje 6.3.), osposobljavajući stručni kadar odnosno izgradnju kompetentnijih ljudskih resursa poput primjera Riječkog sportskog saveza (vidjeti potpoglavlje 6.1.), razvijanje socijalnog aspekta odnosno buđenje sportske, aktivne i zdrave svijesti poput inicijative Europskog sportskog tjedna (vidjeti potpoglavlje 6.2.) te uključivanje pojedinaca slabijeg socijalnog statusa i/ili određenog tjelesnog hendikepa kroz sportske projekte (vidjeti potpoglavlje 6.4.). Europska unija u novom proračunskom razdoblju, Program za razdoblje 2021. – 2027. izrazito je usmjerena na socijalnu uključenost, zelenu i digitalnu tranziciju te promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu.

Dionici u Republici Hrvatskoj ne iskorištavaju maksimalno mogućnosti i prilike politika sporta EU-a te na tom području ostaje prostora za iskorištavanje potencijala.

LITERATURA

Knjige:

1. Bartoluci, M. Menadžment u sportu. // Zagreb : Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta : Kineziološki fakultet Sveučilišta, 2009.
2. McCormick, J. Razumjeti Europsku uniju. // Zagreb: Mate i Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, 2010.
3. Puljiz, V., Ravlić, S., Visković, V. Hrvatska u Europskoj uniji: kako dalje? // Zagreb : Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 2012.
4. Smokvina, V. Sports Law in Croatia. // Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2017.
5. Tišma, S. (et al.) Hrvatska i Europska unija: Prednosti i izazovi članstva. // Zagreb: Institut za međunarodne odnose, 2012.

Znanstveni članci:

1. Bačić, A. i Bačić, P. Lisabonski ugovor i novi start europskog sportskog prava. // Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu 48 (2011) 4, str. 681-702
2. Đukić, M.; Rončević. D.; Crnišani, A. Pravo i sport u Evropskoj uniji. // Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socioeconomic Development, 1 (2012) 2, str. 403 – 416. URL: <http://socioeconomica.info/xmlui/bitstream/handle/11171/74/Milka%20Djukic.pdf?sequence=1>
3. Zeko-Pivač, I. Gospodarske slobode Europske unije promatrane sa stajališta sportskih organizacija u Republici Hrvatskoj. // Pravni vjesnik 30 (2014) 2, str. 233-249

Pravni akti:

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Developing the European Dimension in Sport. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0012&from=EN>
2. European Commission: White paper on sport, 2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>
3. Europska komisija Sport. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/sport_hr

4. Hrvatski sabor: Zakon o sportu, 2020. URL: <https://www.zakon.hr/z/300/Zakon-o-sportu>
5. NOTICES FROM EUROPEAN UNION INSTITUTIONS, BODIES, OFFICES AND AGENCIES COUNCIL: Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on a European Union Work Plan for Sport for 2011-2014. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42011Y0601\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42011Y0601(01)&from=EN)
6. Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the European Union Work Plan for Sport, (1 July 2017-31 December 2020) URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42017Y0615\(01\)&from=HR](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42017Y0615(01)&from=HR)
7. Ministarstvo turizma i športa: Nacionalni program športa 2019. – 2026. URL: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AAA_2020_MINTIS/dokumenti/Nacionalni%20program%20%C5%A1porta%202019-2026.pdf

Internet stranice:

1. Europski tjedan sporta: <https://europski-tjedan-sporta.hr/>
2. Hrvatski rukometni savez: <https://hrs.hr/uspjesi/>
3. Hrvatski košarkaški savez: <https://arhiva.hks-cbf.hr/savez/o-hks-u>
4. Hrvatski olimpijski odbor: <https://www.hoo.hr/hr/eu-sport> <
5. Mali sportaši: <http://malisportasi.net/europski-projekti-odaberi-sport/>
6. Ministarstvo turizma i športa. Erasmus+:Sport. URL: <https://mint.gov.hr/erasmus-sport/21722>
7. Ministarstvo turizma i športa. EU poslovi. URL: <https://mint.gov.hr/eu-poslovi/21718>
8. Ministarstvo turizma i športa. Vijeće Europe / Epas. URL: <https://mint.gov.hr/vijece-europe-epas/21717>